

Kaupunginhallituksen arvio talouden ja strategian toteutumisesta vuonna 2022

Kaupunginhallitus 29.05.2023 § 154

Valmistelija: Talousjohtaja Anne Takala
etunimi.sukunimi(ät)uusikaupunki.fi

Yleistä

Keväällä 2020 alkanut covid-19-pandemia vaikutti jonkin verran palveluihin ja työhön vielä alkutalvesta 2022, mutta viimeisetkin rajoitukset poistuivat kevään aikana. Taloudellisesti ja toiminnallisesti vuosi 2022 oli Uudenkaupungin kaupungille odotettua parempi, mutta yrityssectorilla tilanne heikkeni. Työttömyys lähti kasvuun ja työttömien määrän nousu on jatkunut keväällä 2023.

Uudenkaupungin asukasluku väheni huolestuttavasti. Vuonna 2022 syntyneiden määrä oli alle puolet kuolleiden määrästä (100/210) ja muuttoliike oli negatiivinen. Asukasluku pieneni ennakkotiedon mukaan 358 hengellä.

Kaupungin ja liikelaitosten ja konserniyhteisöjen toiminta oli tavoitteiden mukaista. Useimpien palvelualueiden euromääräiset toiminnalliset tavoitteet ja muut tavoitteet toteutuivat hyvin tai melko hyvin.

Liitteessä on kooste joidenkin valtuuston hyväksymien tavoitteiden toteutumisesta.

Kaupungin vuosikate eli investointeihin käytettävissä oleva rahamäärä oli 8,2 miljoonaa euroa, 543 euroa/asukas. Se heikkeni 1,4 miljoonalla eurolla vuodesta 2021. Investoinnit olivat 22,9 miljoonaa euroa.

Uudenkaupungin kaupungin tilikauden ylijäämä oli 0,2 miljoonaa euroa ja taseen kumulatiivinen ylijäämä 17,8 miljoonaa euroa, 1 179 euroa/asukas.

Uudenkaupungin omavaraisuusaste oli 55,2 % ja konsernin 45,5 %. Omavaraisuusaste laski edellistä vuodesta. Hyvänä tavoitetasona pidetään 70 %:n omavaraisuutta, mutta siihen pääsee vain erittäin harva kunta. Vuonna 2021 kaikkien kuntien omavaraisuusaste oli 59 % ja Uudenkaupungin kanssa vastaavankokoisten kuntien 48 %.

Talouden toteutuminen ja kehitys

Uudenkaupungin kaupungin (ilman liikelaitoksia) käyttötalouden toimintatuottojen toteutumisaste oli 103,2 prosenttia ja toimintakulujen 100,8 prosenttia.

Toimintakate (toimintatuotot – toimintakulut ilman poistoja) alitti talousarvion 263 000 eurolla. Kaupungin poistot sisältävä käyttötalouden alijäämä (nettomenot ilman liikelaitoksia) oli 108,4 miljoonaa euroa, 1,1 miljoonaa euroa talousarviota pienempi. Toimintakate nousi noin 9 miljoonaa euroa ja poistot sisältävät nettomenot 11 miljoonaa euroa vuodesta 2021.

Uudenkaupungin kaupungin ja liikelaitosten ulkoiset kokonaismenot (varsinaisen toiminnan lähinnä käyttötalouden menot, investointimenot ja rahoitustoiminnan menot) olivat 167 miljoonaa euroa, 29 miljoonaa euroa edellisvuotta suuremmat. Kasvusta puolet johtuu siitä, että helmikuussa 2022 liikkeeseen lasketulla 28 miljoonan euron joukkovelkakirjalainalla korvattiin lyhytaikaisia lainoja ja lainojen lyhennys kirjataan menoksi.

Kaupungin vuosikate eli investointeihin käytettävissä oleva rahamäärä oli 543 euroa/asukas. Vuosikate oli vuonna 2022 noin 87,4 % poistoista ja investointien tulorahoitusaste oli 35,7 %. Vuosikate riitti suunnitelmanmukaisiin poistoihin mutta ei kertapoistoihin. Talous oli heikkenevä. Konsernitasolla investointien tulorahoitusprosentti oli 35 %.

Kaupungin verorahoitus (verotulot ja valtionosuudet) kasvoi 7,8 miljoonaa euroa. Verotulot nousivat 6,4 %, 4,3 miljoonaa euroa vuonna 2022. Tuloveron tuotto kasvoi 3,5 miljoonalla eurolla (6,3 %), osuus yhteisöveron tuotosta noin 500 000 eurolla (7,7 %) ja kiinteistöveron tuotto noin 280 000 eurolla (5,3 %). Koko maassa kuntien verotulot nousivat 5,3 %.

Uudenkaupungin liikelaitokset eivät vuonna 2022 ylittäneet valtuuston hyväksymiä investointi- ja lainatasoja.

Investoinnit

Kaupungin ja liikelaitosten bruttoinvestoinnit olivat yhteensä 23,5 ja nettoinvestoinnit 22,9 miljoonaa euroa. Kaupungin osuus nettoinvestoinneista oli 21,4 miljoonaa euroa ja liikelaitosten 1,5 miljoonaa. Investointimenot nousivat 68,4 % edellisestä vuodesta.

Kaupungin kiinteistöjen ylläpitokorjaukseen, moniin pieniin kohteisiin, käytettiin 1,1 miljoonaa euroa. Euromääräisesti isoimmat yksittäiset investoinnit olivat monitoimijatalo Winteri (9 255 000 euroa), A-sairaalan korjaukset (2 627 000 euroa), Kalannin koulu (1 263 000 euroa), liikekeskustan elävöittäminen (1 100 000 euroa), Merituulikoti (757 000 euroa), väistötilojen rakentaminen (560 000 euroa), Sorvakonniemen liikennejärjestelyt ja ranta-alueiden suunnittelu (545 000 euroa), sekä Autotehtaankatu (499

000 euroa). Kaupungin investointimenojen toteutumisaste oli 64,1 %.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Palvelukeskukset ja liikelaitokset ovat arvioineet kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamista ja toteutumista vuonna 2022. Arviointi tehtiin sähköisesti. Vastaukset pyydettiin asteikolla 1–5 (1=täysin eri mieltä – 5=täysin samaa mieltä).

Huomioita sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta

Kokonaisuudessaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan voidaan todeta toimivan Uudessakaupungissa tyydyttävästi, mutta siinä on joitakin puutteita.

Johtaminen, hallinto ja investoinnit

Vastausten keskiarvo 4,3 (4,2 vuonna 2021)

Tavoitteet ja riskit

Vastausten keskiarvo 4,1 (4,1 vuonna 2021)

Henkilöstö ja tiedottaminen

Vastausten keskiarvo 4,5 (4,4 vuonna 2021)

Sisäisen valvonnan kehittäminen vuonna 2023 ja suunnitelmakaudella 2023–2025 / Koko kaupunkia koskevat toimenpiteet:

1. Kaupungin esihenkilöille ja konserniyhteisöille järjestetään 2023–2025 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koulutusta ja valmennusta ja henkilöstölle järjestetään teemasta koulutusta (min.1/vuosi). Konsernijohton on veloitettava esimiehet ja konserniyhteisöjen edustajat osallistumaan koulutukseen.
2. Kyberriskien ja -uhkien tunnistaminen ja riskien vähentäminen eri keinoin. Henkilöstön koulutus ja valmennus.
3. Raportointijärjestelmän parantaminen 2023–2024
4. Laaditaan suunnitelma siitä, missä toiminnoissa ja miten itsearviointeja ja ulkoisia arviointeja tehdään.

Lainakanta

Uudenkaupungin lainakanta oli vuoden lopussa 55,6 miljoonaa euroa, 3 680 euroa/asukas. Lainamäärä nousi 11,7 miljoonalla

eurolla. Konsernin lainakanta oli 90,4 miljoonaa euroa eli 5 986 euroa/asukas. (tavoite: lainat max. 8 000 euroa/asukas).

Kuntien lainakanta oli ennakkotietojen mukaan vuoden lopussa 18,5 mrd. euroa, 3 359 euroa asukasta kohden. Se laski 2,9 % vuodesta 2021.

Kaupunki laski vuoden 2022 alussa muutamaa viikkoa ennen Ukrainan sodan alkua ja korkojen nousua liikkeeseen 28 miljoonan euron joukkovelkakirjalainan Wintterin rahoittamista varten. Lainaaika on viisi vuotta ja lainan kiinteä korko on noin 0,45 %. Liikelaitokset eivät ottaneet vuoden aikana uutta lainaa.

Negatiivisten korkojen aika päättyi. 12 kk Euribor nousi alkuvuoden -0,5 %:n tasosta 3,3 %:iin vuoden 2022 loppuun mennessä. Kaupunki järjesteli helmikuussa 2022 koronvaihtosopimuksia uudelleen. Se teki uuden 40 miljoonan euron koronvaihtosopimuksen, joka tulee voimaan portaittain helmikuuhun 2027 mennessä. Vuoden 2022 lopussa suojausten määrä oli 20 miljoonaa euroa.

Kaupungin rahavarat (sijoitukset ja kassavarat) olivat 8,4 miljoonaa euroa. Ne laskivat 0,4 miljoonaa euroa vuodesta 2021. Liikelaitosten kassatilanne oli hyvä.

Strategian tavoitteiden toteutuminen

Strategian mittareiden kaikkia tavoitteita ei saavutettu, mutta keskeisistä tavoitteista ylijäämäinen talous toteutui. Vuosikate riitti suunnitelmanmukaisiin poistoihin, mutta ei kertapoistoihin.

Strategian tavoitteiden toteutumista on eritelty tarkemmin liitteessä.

Tilasto- ja vertailutietoja

Liitteeseen on kerätty tausta-aineistoksi erilaista tilastotietoa kaupungin toiminnan kustannuksista. Tilastokeskuksen tietoihin perustuvassa Kuntien taloudellisia tunnuslukuja 2010–2021 -tilastossa on vertailtu Uudenkaupungin, 10 001–20 000 asukkaan kuntien, Varsinais-Suomen ja koko maan kehitystä ja talouslukuja. Niiden vertailua vaikeuttaa se, että kuntien palvelujen järjestämistavat poikkeavat merkittävästi toisistaan. Tämä näkyy kuntien toimintamenojen ja -tulojen sekä valtionosuuksien eroina. Uudenkaupungin vuoden 2022 luvut perustuvat kaupungin tilinpäätökseen.

Kaupungin toiminnassa on tapahtunut seurantajaksolla muutoksia, ja Tilastokeskuksen keräämän aineiston muoto on muuttunut, joten luvut ovat vain suuntaa antavia. Suuret vuosittaiset tulojen ja menojen muutokset johtuvat useimmiten toiminnan muutoksista.

Uudenkaupungin sosiaali- ja terveystoimen kustannukset ovat perinteisesti olleet isot muihin kuntiin verrattuna. Uusikaupunki on siis käyttänyt sosiaali- ja terveystoimeen enemmän kuin Uudenkaupungin ikärakenne ja sairastavuus olisi THL:n tilastojen mukaan edellyttänyt. Hoitoketjun toimivuutta on kuitenkin viime vuosina parannettu kehittämällä omien yksiköiden toimintaa ja tekemällä tiivistä yhteistyötä sairaanhoitopiirin kanssa. Vuonna 2020 Uudenkaupungin tarvevakioidut sosiaali- ja terveydenhuollon tarvevakioidut menot olivat enää 96 ja terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvevakioidut menot 92 (siis alle laskennallisen tarpeen). Euroissa ”alikäyttö” oli yli 2 miljoonaa euroa.

Ikäihmisten palvelujen, terveystalvelujen ja erikoissairaanhoidon kustannukset kasvoivat 5,3 % vuonna 2022. Erikoissairaanhoidon menot olivat vuoden 2021 tasolla.

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Atso Vainio

Päätösehdotus: Kaupunginhallitus hyväksyy arvion tavoitteiden ja strategian toteutumisesta vuonna 2022 ja antaa sen edelleen tarkastuslautakunnalle ja kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Merkittiin, että talousjohtaja Anne Takala poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen klo 21.07.

Tarkastuslautakunta 02.06.2023 § 57
1596/00.01.02.00/2023

Päätösehdotus (pj): Tarkastuslautakunta merkitsee arvion tavoitteiden ja strategian toteutumisesta vuonna 2022 tiedoksi.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.
